



بررسی فاکتورهای انسانی در مهندسی ایمنی جاده‌ای

مهران قربانی، سرپرست دفتر مطالعات فناوری و ایمنی، وزارت راه و ترابری *

کیوان بمانا، کارشناس دفتر مطالعات فناوری و ایمنی، وزارت راه و ترابری **

* تلفن: ۸۸۶۶۲۲۶۳ - پست الکترونیکی: ghorbani@rahiran.ir

** تلفن: ۰۹۱۲۳۲۶۴۶۵۱ - پست الکترونیکی: bemana@rahiran.ir

چکیده

عملکرد سیستم ترافیک جاده ای با سه عنصر انسان، وسیله نقلیه و جاده، بستگی مستقیم به رفتار و تصمیمات استفاده کنندگان از آن شامل رانندگان وسایل نقلیه موتوری و غیرموتوری و عابران پیاده دارد. رفتار خطرناک انسان در جاده ناشی از دو گونه خطا شامل ارادی و غیرارادی می باشد. خطاهای ارادی با آموزش و تشدید اعمال مقررات و قانون تا حدود زیادی قابل رفع می باشند. لیکن در خصوص خطاهای غیرارادی که تابعی از محدودیتهای فیزیولوژی انسان می باشند، لازم است که با شناسایی فاکتورهای اصلی و اعمال آنها در راه و مهندسی ترافیک و بویژه ایمن سازی جاده ها نقش مهمی را در بهبود ایمنی جاده ای ایفا نمود. طرح این موضوع بدیع در کشور ایران برای اولین بار و در قالب این مقاله با ارایه تجربیات و نتایج حاصل از لحاظ فاکتورهای انسانی در مهندسی ایمنی جاده ها صورت می پذیرد. نتایج حاصل از این مبحث لزوم تحویل راههای ایمن تر با لحاظ فاکتورهای انسانی به جامعه از سوی متولیان آن را طلب می نماید.

واژه های کلیدی: ایمنی جاده ای - فاکتورهای انسانی - تصادف

۱- مقدمه

سیستم حمل و نقل جاده ای را می توان به صورت یک مثلث با سه جزء کلیدی در رئوس آن مشخص نمود. این سه جزء عبارتند از: استفاده کنندگان از راه، وسیله نقلیه و خصوصیات راه. هر یک از سه جزء یادشده به صورت منفرد و به عنوان عامل، می توانند منجر به تصادفات ترافیکی شوند. با این وجود، تصادفات در غالب موارد نتیجه ترکیب و تعامل پیچیده سه جزء مذکور به سه صورت تأثیر متقابل وسایل نقلیه و راهها، تأثیر متقابل استفاده کنندگان از راه و وسایل نقلیه (تعامل انسان - ماشین) و تأثیر متقابل استفاده کنندگان از راه و وضعیت راه می باشد و مورد اخیر درحوزه تخصصی فعالیت های کارشناسان فاکتورهای انسانی قرار می گیرد.